

overgeschreven van het bord!' Als stimulans om nog meer fouten te maken kan dit tellen.

3. WOORDENREEKSEN MAKEN

Eind eerste klas, begin tweede klas besteed je aandacht aan de medeklinkerclusters. Het is een ideaal moment om te peilen naar de woordenschat van de kinderen en die woordenschat uit te breiden. Je kunt per les een drietal clusters behandelen waarbij je van elke cluster een of twee voorbeelden geeft. Daarna krijgen de kinderen de opdracht om woorden te zoeken die met die cluster beginnen. Van een cluster die in veel woorden voorkomt laat je meer woorden zoeken dan van een cluster die eerder zeldzaam is. Er zijn in het Nederlands véél meer woorden die met ST beginnen dan met SK, dus laat je ook meer woorden met ST zoeken.

Bijvoorbeeld de clusters PR, ST, BL.

PR	ST	BL
praten	staan	blauw
prijs	stof	blond
...

De kinderen mogen bij het samenstellen van de woordenreeksen samenwerken.

Eerst vraag je om van elke cluster een aantal woorden te zoeken en te noteren. Dit kun je aanduiden door een cijfer onder elke rij te zetten. Bijvoorbeeld:

PR	ST	BL
praten	staan	blauw
preek	stof	blond
(5)	(6)	(3)

Hebben de kinderen het gewenste aantal woorden opgeschreven en laten nazien, dan kun je per kind een volgend aantal extra woorden vragen, meer of minder naargelang het kind aankan. Vinden kinderen zelf geen woorden, dan mogen ze er aan andere kinderen of aan de leerkracht vragen, maar je kunt ze net zo goed naar een andere

BAS KUNSTLER SCHRIJFT

leerkracht sturen of naar het secretariaat om woorden te vragen. Ze moeten wel steeds zelf de woorden opschrijven.

In de tweede en de derde klas kun je woordenreeksen laten samenstellen op basis van andere criteria dan spelling. Zo kun je bijvoorbeeld een woordenreeks laten maken aan de hand van de volgende opdracht: Wat kan mama? Wat doet mama?

WAT KAN MAMA?

Mama kan schrijven

Mama kan dansen

...

WAT DOET MAMA?

Mama schrijft

Mama danst

...

Mama kun je vervangen door papa, mijn broer, mijn zus, de leraar, de juf en vele andere personen. Ook dieren komen daarvoor in aanmerking. Als je bijvoorbeeld de fabel *De leeuw en de vos* hebt verteld, kun je woordenreeksen maken als volgt:

DE LEEUW KAN

brullen

jagen

...

DE VOS KAN

sluipen

blaffen

...

Of je laat woordenreeksen maken over de geluiden die dieren maken.

Wolven huilen

Katten miauwen

Koeien loeien

Honden blaffen

...

In de derde klas kun je zo'n woordenreeks weer laten maken, maar dan uitgebreid met de reeks in het enkelvoud:

Wolven huilen

Katten miauwen

Koeien loeien

Honden blaffen

...

de wolf huilt

de kat miauwt

de koe loeit

de hond blaft

...

Je kunt er ook getallen aan koppelen, waarbij je nu eens de getallen met cijfers laat schrijven, dan weer met letters. Ofwel nemen de kinderen de getallen over zoals ze in de opgave staan ofwel veranderen ze het getal van cijfers in letters en vice versa. Je kunt van enkelvoud naar meervoud gaan of andersom.

1 bok springt	vijf bokken springen
1 haan kraait	negen hanen kraaien
1 muis knaagt	zeventien muizen knagen
...	...

4. KORTE BERICHTJES en BRIEVEN

Kattebelletjes zijn een handige manier om de kinderen veel zeer korte tekstjes te laten schrijven. Je bent bijvoorbeeld tijdens de zelfstandige verwerking een kind aan het helpen en je hebt met de klas afgesproken dat je daarbij niet gestoord mag worden. Als kinderen je hulp nodig hebben, gaan ze eerst bij een ander kind langs of bij een andere leerkracht. Maar als het echt niet anders kan en ze hebben jou écht nodig, dan schrijven ze op een klein blaadje (bijvoorbeeld een post-it) hun naam en leggen dit op je tafel. Als ze er ook nog heel kort bij schrijven wat ze willen weten, of wat het probleem is, is het helemaal geslaagd.

Tijdens de les – maar niet tijdens de uitleg – mogen de kinderen naar de wc. Om de leerkracht niet te storen, maar hem wel te laten weten waar ze naartoe zijn, schrijven ze op een blaadje:

Jef
Ik ben naar de wc.

In mijn klas moesten kinderen tijdens de zelfstandige verwerking niet per se in de klas blijven, maar mochten ze ook in de gang of in een ander lokaal gaan werken. Ik moest echter wel weten waar ze aan het werk waren. Dus schreven ze op een blaadje bijvoorbeeld: